

Ревизија учинка "Ефективност остваривања права у социјалној заштити"

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је провела ревизију учинка под називом "Ефективност остваривања права у социјалној заштити". Ревизија се бавила проблемом правовремености и равноправности корисника у остваривању права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица на подручју Републике Српске и проблемом ефикасности коришћења буџетских средства намијењених исплати ових права.

Налази ове ревизије показују да у поступку остваривања права у социјалној заштити, права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица, није осигурана правовременост нити могући ниво равноправности свих корисника.

Испитивања ревизије су показала да лица у стању потребе за туђом његом и помоћи и лица без средстава за задовољење основних животних потреба чекају на прву интервенцију надлежних органа у просјеку преко пола године. У том, просјечно дугом чекању, постојале су вишеструке разлике посматра ли се просјек по јединицама локалних самоуправа, чиме су нарушени принципи правовремености и равноправности за све кориснике. Посебно су у том оквиру били оштећени корисници из неразвијених локалних самоуправа.

Нарушавање наведених принципа има за посљедицу угрожавање здравља па и живота корисника, имајући у виду да су средства намијењена за минимално задовољење потреба за храном, хигијеном и функционисањем лица уопште. Како су ово свакодневне потребе, њихово остварење није могуће кумулирати и задовољити кроз закашњеле исплате од неколико мјесеци па и година. На то указују подаци о степену смртности корисника и присутности значајног дијела исплаћених права након смрти корисника. Изостанак правовремене исплате на почетку стања социјалне потребе није могао бити надомјештен исплатама након смрти и даје додатну димензију наведеној неефективности.

Вишедимензионални су узроци недовољне ефикасности остварења права у социјалној заштити, а повезани са нивоима власти, надлежнима за одређене сегменте остваривања ових, по Закону недјељивих права.

На дознаку из буџета Републике Српске у висини половине средстава потребних за мјесечну исплату права, јединице локалне самоуправе су чекале у просјеку 1,3 мјесеци. Ово чекање није било уједначено ни по мјесецима ни по јединицама локалне самоуправе. По редослиједу мјесечних исплата права из буџета Републике Српске, дознаке за новчану помоћ и додатак за помоћ и његу другог лица нису у групи осталих права у социјалној области него су при крају мјесеца, па и иза плата запослених у републичкој управи. У извршавању буџета Министарство финансија није увијек поштовало наведени рок нити је увијек вршило истовремене дознаке свим јединицама локалних самоуправа. Тиме је додатно повећано чекање на прву исплату права у неким мјесецима и неким јединицама локалних самоуправа, прије свега у малим и неразвијеним.

Мале и неразвијене јединице локалних самоуправа, иако високо оптерећене бројем корисника у односу на број становника, са једне стране имају релативно мали број захтјева у току године, а са друге стране немају потребне кадровске капацитете за организацију властитих комисија за оцјену функционалне способности лица. Ово је резултирало вишеструко дужим временом чекања на доношење рјешења. Истовремено, због разлика у обиму и структури буџета, неразвијене јединице локалних самоуправа, немају адекватан капацитет за финансирање права у социјалној заштити. Посљедица наведеног јесте чекање лица у стању социјалне потребе на интервенцију и до 19 мјесеци у просјеку, дио корисника и више година.

Дио јединица локалне самоуправе није у одлучивању о буџету наглашавао приоритет средстава за посматрана два права, посебно имајући у виду законску дефинисаност и по висини и по структури. У дијелу таквих јединица локалне самоуправе проблем је додатно увећан извршавањем буџета на начин да су исплате за одређене расходе вршене и изнад оквира буџета а за социјалну заштиту ни на дефинисаном нивоу

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске у извјештају о ревизији учинка нуди препоруке за промјене које требају учинити субјекти система социјалне заштите у оквиру својих надлежности и тако осигурати успјешно функционисање система и ефективно остваривање права у социјалној заштити.

Комплетан извјештај ревизије учинка је доступан на интернет страници Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске.